

SHB 126 SOSYAL HİZMETTE TEMEL KAVRAMLAR

Konu 3: Sosyal Hizmetin Mesleki Nitelikleri

Öğr. Gör. Ezgi Arslan Özdemir

Meslek Olarak SH Temel Nitelikleri

Sosyal hizmetin meslekleşme sürecinde karşılaştığı en önemli güçlük, kökeninde sosyal yardımın ve toplumsal dayanışmanın olmasıdır. Böylesi bir felsefe ile ortaya çıkan sosyal hizmete bilimsel bir oryantasyon kazandırmak güç bir süreç olmuştur.

Birey ve toplumla ilgili bir uğraşın disiplin ve meslek olarak kabul görmesi için çeşitli ölçütlere başvurabiliriz. Bunların başında bir mesleğin temel nitelikleri içinde sıralayacağımız **toplum, hedef kitle, belirli standartlarla eğitim almış meslek elemanı, üretilen hizmet, toplumsal yarar, mesleki onur** gibi kavramlar gelir.

Meslek Olarak SH Temel Nitelikleri

Kongar'a göre Sosyal hizmet:

1. İnsanın, doğayla ve insanla olan çelişkilerinin çözümüne yardım etmeyi amaçlayan,

2. Bu yardımı, birey, grup ve toplum düzeyinde değişme yaratma yöntemi ile gerçekleştirmeye çalışan,

3. Sosyal hizmetler, sosyal refah ve sosyal güvenlik alanlarındaki sorunlara ilişkin etkinlik gösteren,

4. İnsan, toplum, Sosyal hizmet ve hizmet programları hakkındaki bilgilerle değişme açısından eğitilmiş,

5. Mesleki ahlak kurallarına uyan uygulayıcılar ve bunların yardımcılarının meydana getirdiği kadroya sahip olan bir meslektir

Meslek Olarak SH Temel Nitelikleri

Pincus ve Minahan, birey çevre etkileşiminin önemine değinerek sosyal hizmeti kavramsallaştırır. Sosyal hizmet, insanların yaşam amaçlarını, stres ile baş etmelerini, özlem ve değerlerini gerçekleştirme becerilerini etkileyen insan ve çevresi arasındaki etkileşimle ilgilenir.

Bu nedenle sosyal hizmetin amaçları şu şekilde sıralanmaktadır:

- 1. İnsanların problem çözüme ve baş etme kapasitelerini geliştirmek,
- 2. İnsanların; kaynak, hizmet ve olanak tanıyan sistemlerle bağlantı kurmalarını sağlamak,
- 3. Bu sistemler ile etkili ve insancıl çalışmalar yapmak,
- 4. Sosyal politikaların geliştirilmesine katkı vermek.

- Diğer bütün sosyal mesleklerde olduğu gibi sosyal hizmette de mesleğin uygulamasına yön veren önemli teknik kavramlar bulunmaktadır.

SH Mesleğinde Önemli Kavramlar

SH Müdahalesi

Sosyal hizmet müdahalesi, birey odaklı psikososyal hizmetlerden sosyal politika yapım süreçlerine katılıma, planlama ve geliştirmeye kadar geniş bir yelpazeyi kapsar. Bu; danışmanlık, klinik sosyal hizmet, grup çalışması, sosyal pedagojik çalışma, aile tedavisi ve terapisi gibi uygulamalarla birlikte insanların toplum içindeki kaynak ve hizmetlerden yararlanabilmesi için yapılacak çalışmaları içerir.

SH Diğer Beceriler

Bütün bu çalışmaların yanında sosyal hizmet uzmanları ayrıca, araştırma ve yazma becerileri, program geliştirme, fon oluşturma becerileri, etik ve yasal konuları nasıl ele alacağı bilgisini edinmeye de gereksinim duyar.

Bir sosyal hizmet uzmanının gereksinim duyduğu temel beceri belki de müracaatçıya etkin bir şekilde danışmanlık verme yeteneğidir.

İkinci önemli beceri, diğer gruplarla ve alandaki diğer profesyonellerle etkin bir şekilde iletişim kurma yeteneğidir.

Bir sosyal hizmet uzmanının (a) müracaatçının ortak kişisel ve duygusal sorunlarına ve (b) gruplar, örgütler ve daha büyük toplumlar tarafından karşılaşılan ortak sosyal problemlere etkin bir şekilde müdahale etmesini olası kılacak çok çeşitli becerilere sahip olması gerekir.

Sosyal İnceleme Raporu

- Sosyal inceleme raporu (social study report); olgunun, ilgili sosyal hizmet uzmanı tarafından ekonomik, eğitsel, sosyal, ruhsal, kültürel, ailesel tüm boyutlarıyla boyutlarıyla incelenmesi sonunda toplanan bilgilerle oluşturulan rapordur.
- Bireyin dosyasına konur. Kimlik bilgilerinin yanı sıra, olguya nasıl ulaşıldığı, kim tarafından getirildiği, ilgili kişiler, geliş/getiriliş nedeni, sosyoekonomik, sosyopsikolojik durumu bu raporda yer alır.

Sosyal İnceleme Raporunda Neler Olur?

Eski 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile ilgili yasada da belirtilmiştir ki, sosyal inceleme raporlarında, muhtaç durumdaki kişilerin geçmişteki yardım talepleri, evvelce yapılan yardımlar, durumundaki değişimler, halihazırdaki özellikleri, kişisel ve ailevi bilgiler yanında sosyal ve ekonomik koşullar, yerel olanaklar, oturulan yer ve konut durumu ile varılan kanı ve gereksinim içindeki kişilerin ne tür bir yardımdan veya hizmetten faydalandırılmasının uygun olacağı, yardımın miktarı, süresi ve şekli ile ilgili konular da açıkça belirtilir

Sosyal incelemeyi yapan meslek elemanı müracaatçının (başvuru sahibinin) yaşadığı toplumun sosyo-ekonomik gerçekliği konusunda da yeterli bilgiye sahip olmak zorundadır. Çünkü toplumsal yapı müracaatçı üzerinde çeşitli yönleriyle strese neden olabilmekte ve baskın özellikler sergileyebilmektedir.

Vaka Yönetimi

- Sosyal hizmette vaka yönetimi kavramı, doğası gereği mikro ve makro odaklıdır, müdahale hem müracaatçı hem de sistem düzeyinde gerçekleştirilir.

Mülakat (Görüşme) ve Mesleki İlişki

Sosyal hizmet uzmanı-başvuran ilişkisi, sosyal hizmet müdahalesinin etkili olmasında önemli bir faktördür. Bu sosyal hizmetin ihmal edilemez bir yönüdür.

Erkan (1997)'a göre, görüşme (mülakat), sosyal hizmet mesleğinde geniş ölçüde kullanılan bir araçtır. Sosyal hizmet uzmanı, çalışmaları sırasında zamanının önemli bir kısmını mülakata ayırır. Mülakat sosyal hizmet mesleğinin temeli olup, insanlara yardımcı olmakta büyük önem taşır.

Kaynaklar

- Özdemir, U. (2016). *Sosyal Hizmetin Ne'liği: Sosyal Hizmete Giriş Kavramlar Tanımlar Metodoloji*. Ankara: Nobel.
- Duyan, V. (2010). *Sosyal Hizmet Yaklaşımları Müdahaleleri*. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneđi Yayınları.
- Tomanbay, İ. (2018). *Sosyal Hizmete Giriş*. Eskişehir: AÜ.
- Cox, L. E., Long, D. D., Tice, C. J. (2015). *Introduction to Social Work An Advocacy Based Profession*. California: Sage Publications.